

درنگ

مالگوهای پیامبر گونه داشتیم

افتخارشاگردی استاد فاضل را داشتیم. دکتر یلداها و فاضل ها ، اینها پیامبران ما هستند.البته منظورم کسی که در کار خود حاذق است یعنی کسی که پیام دارد نه اینکه بخواهم کسی را نعوذبالله با پیغمبر مقایسه کنم. کسانی که کلیدی هستند، اینها الگوها و افسانه‌های یک جامعه هستند. باید به اینها احترام گذاشت. مانند هنرمندان که برای جامعه بسیار ارزش دارند.کسانی مانند دکتر فاضل‌ها و استاد یلداها باید به عنوان الگو معرفی شوند. جامعه ما اینقدریه جامعه پزشکی بی اعتماد و بی توجه شده که تحت تبلیغاتی که علیه جامعه پزشکی انجام شده همه را گناهکار و خطا کار می‌بیند.البته خوشبختانه شما آن طرف قضیه را می‌بینید اما به عنوان کسی که در این حوزه کار می‌کند داریم این موضوع را می‌بینیم. فرو ریختن این اعتماد، هیچ

سپید: **پزشکی همه زندگی تان را پر کرده؟**

بله، شغل پزشکی به نظر من از قانون همه یا هیچ پیروی می‌کند. لاقلاً در رشته‌های جراحی و خصوصاً در جراحی قلب، این قانون صادق است. ما دیگر حق انتخاب نداریم. اگر بخواهی وقت را تقسیم کنی، باید از این دور خارج شوی یا باید تمام وقت و انرژی‌ات را روی این کار بگذاری یا کاملاً بروی کنار.

سپید: **هنوز هم موقع جراحی، استرس دارید؟ اصلاً تا حالا موقع جراحی، استرس داشته‌اید یا نه؟**

بله، صد در صد. من هنوز هم که هنوز است، وقتی یک مشکلی در مسیر جراحی‌ام پیش می‌آید یا وقتی که عمل از مسیر طبیعی‌اش خارج می‌شود، ضربان قلبم بالا می‌رود و شاید دور و بری‌هایم بگویند که فلانی رنگ و رویش پریده و …

سپید: **اولین جراحی قلب که خودتان مستقلاً انجام داده‌اید، یادتان هست؟**

بله، اتفاقاً این یکی را خوب یادم هست. پسر بچه‌ای بود که بین دو دهلیزش یک سوراخ داشت و من آن موقع سال اول جراحی قلب بودم. البته عمل ساده‌ای بود ولی خیلی برایم خاطره‌انگیز و ارزشمند است. یادم است که استادم، پروفیسور عاملی، هم کنارم بودند تا اگر من با مشکلی مواجه شدم، به من کمک کنند. **سپید:** **نتیجه آن عمل را هم یادتان هست؟**

بله، نتیجه‌اش خوب بود. با وجود کمبود امکاناتمان نتیجه عمل، خوب بود.

سپید: **از میان نزدیکانتان هم تا به حال، کسی را عمل کرده‌اید؟**
نه، عمل نکردام و اصلاً توصیه هم نمی‌کنم این کار را. به نظرم چندان خوب نیست که یک پزشک، کسی را از میان خویشان‌ودان یا نزدیکانش، عمل و حتی درمان کند، البته به جز موارد اورژانسی.

سپید: **چرا؟**

خب، تجربه نشان می‌دهد که آدم می‌تواند برای دیگران، پزشک بهتری باشد تا برای نزدیکانش. معمولاً در چنین مواردی، اشتباهات پزشکی بیشتر اتفاق می‌افتد.

سپید: **شما هر سال، چند فوق تخصص تربیت می‌کنید؟**

در بخش خودمان، ما هر سال به ۲ فوق تخصص آموزش می‌دهیم ولی در ایران، به طور کلی، هر سال ۱۵ تا ۱۶ فوق تخصص جراحی قلب بیرون می‌آید.

سپید: **خارج از ایران هم جراحی و تدریس می‌کنید؟**

نه، به هیچ وجه. من فقط در همان دورانی که در انگلستان آموزش می‌دیدم، در آن کشور عمل می‌کردم ولی بعدش دیگر نه.

سپید: **پیشگامان این جراحی در ایران چه کسانی بودند؟**

دکتر هبات، دکتر تربیت، پروفیسور راستان، دکتر دانشور، پروفیسور عاملی، مرحوم دکتر مبرهن، دکتر منوچهر رهبر، دکتر کاظمی و پروفیسور عدل. البته پروفیسور عدل، خیلی وقت پیش، جراحی قلب بسته را شروع کردند و در سال‌هایی که اصلاً هیچ تخصصی در میان حضورشان محروم شدید.

سپید: **آن دو استاد دیگر را که در قید حیاتند، هنوز می‌بینید؟**

ارتباطی با هم دارید؟

بله، در کنفرانس‌ها، در جلسات و … گهگاه می‌بینم‌شان و خدمنتشان می‌رسم. **سپید:** **فکر می‌کنید این امکان وجود دارد که در آینده، در مان‌های دارویی بتوانند جایگزین جراحی قلب باز بشوند؟**
بله، درمان‌های دارویی اساساً درمان‌های وسیعی هستند در آینده دور هم احتمالاً تمام بیماران قلبی از همین طریق تحت درمان قرار می‌گیرند. در حال حاضر هم بیشتر بیماران قلبی، بیمارانی هستند.

معرفی مختصر

دکتر محمد حسین ماندگار، فوق تخصص جراحی قلب و عروق ، متولد ۱۹۵۴ (۱۳۳۲ هجری شمسی) میلادی در تهران است. وی تحصیلات ابتدایی و دبیرستان خود را در تهران به پایان برده و در سال ۱۹۷۲ م (۱۳۵۰ هجری شمسی) در رشته پزشکی در دانشگاه تهران ادامه تحصیل داده است. سپس تحصیلات تخصصی جراحی را مابین سال‌های ۱۹۷۹ تا ۱۹۸۴م (۱۳۵۷ تا ۱۳۶۲ هجری شمسی) در دانشگاه تهران تکمیل کرده است و فوق تخصص جراحی قلب و عروق خود را نیز در سال ۱۹۸۷م (۱۳۶۵ هجری شمسی) از همین دانشگاه دریافت کرده است. نامبرده در سال ۱۹۸۸ م (۱۳۶۶ هجری شمسی) به تیم جراحی دکتر دورال در دانشگاه لندن (بیمارستان گایز) و دکتر یاکوب (هرفیلد) پیوست تا تحصیلات تکمیلی خود را در رشته جراحی قلب و عروق در این مراکز معتبر جهانی بگذراند. در سال ۱۹۹۰م (۱۳۶۸ هجری شمسی)وی طی یک دوره آموزشی در بهترین مراکز جراحی قلب دنیا از جمله موسسه قلب تگزاس امریکا و بیمارستان سنت لوک و دانشگاه هوستون تگزاس در کنار اساتیدی همچون داتن کولی به کسب تجربه پرداخت .

در اوایل ۱۹۹۱م (۱۳۶۹ هجری شمسی) وی به ایران بازگشت و بخش جراحی قلب بیمارستان دکتر شریعتی تهران را پایه گذاری کرد که بعدها این مرکز دانشگاهی به یکی از پرکارترین و مشهورترین

چیز نیست جز ضرر مردم.

سپید: **اتفاقا در مورد پرورنده مرحوم عباس کیارستمی، روزنامه سپید با مطالبی که ارائه می‌داد تلاشش این بود که جنگ و جدل‌ها نه تنها فایده‌ای ندارد بلکه به ضرر مردم نیز تمام می‌شود و بازنده این بازی مردم هستند.** ممکن است پزشکی قصوری کرده باشد اما حالا برای جامعه پزشکی خیلی گران تمام شد چراکه در جدل بین جامعه هنرمندان و پزشکان که آنها تریبون و رسانه را داشتند اما جامعه پزشکی نداشت.

در این بین این بحث هم ندیده گرفته شد که مواردی هست که قصور گفته می‌شود مواردی هم هست که عارضه‌اند.عارضه با قصور و خطا فرق می‌کند. ببینید وقتی فرد جراحی می‌کند زخمش عفونت می‌کند، بخیه بازمی‌شود، گاهی مریض دچار آمبولی ریه می‌شود، ولی خب همین‌ها را می‌گویند به دلیل کم‌کاری کادر پزشکی بوده‌است.

سپید: **یعنی به نظر شما اینها بیشتر عارضه است و قصور نیست ؟**

با محمدحسین ماندگار پس از ۲۲۰ پیوندقلب موفق

پزشکان سوگند می‌خورند کارشان را درست انجام

مهدیام مؤذن

مصرف تقلات مضرى که در زندگى شهرى، شایع شده و …

سپید: **تقلات؟ یعنی این هم مؤثر است؟**

بله، ریشه بیماری‌های قلبی برمی‌گردد به دوران کودکی و حتی نوزادی، یعنی نوع تغذیه در دوران کودکی و حتی نوزادی نمی‌تواند بی‌تأثیر باشد.

سپید: **این عشق و پشتکار شما هم ریشه در کودکی تان دارد؟**
کودکی من چه اهمیتی دارد. ما در جامعه پزشکی آنقدر چالش‌های مهم‌تری داریم که زندگی من اهمیتی ندارد.

سپید: **بعضی که بر می‌گردیم به دوران کودکی شما برای من از این جهت مهم است که یک کودک چگونه رشد می‌کند که امروز می‌شود چهراهی به نام دکتر ماندگار ؟**

این مباحث از نظر من چندان اهمیت ندارد.هر چند شما درست می‌گویید. اما به عقیده من بنده در جایگاهی نیستم که بخوام از خودم تعریفی بکنم. شما کار ارزنده‌ای می‌کنید که زندگی نامه بزرگان را دنبال می‌کنیدو به‌چاپ می‌رسانید.دوست‌است‌اشخاصی هستند که در دنیا تغییر و تحولات بزرگی ایجاد کرده‌اند، مانند

ادیسون، به‌حق که زندگی این افراد هر تأثیه‌اش درسی بزرگ است، ولی من خودم را در چنین جایگاهی نمی‌بینم و فکر می‌کنم جامعه پزشکی ما در حال حاضر مسائل خیلی جدی‌تر دارد. شما الان از یک روزنامه تخصصی پزشکی آمدید من معتقدم ما در جامعه با مسائل مهم‌تری مواجه هستیم.

سپید: **مثلا چه مسائلی ؟**

رفتار ما به عنوان کادر درمان و رفتار مردم نسبت به ما مسائل مهمی هستند که باید روی اینها کار شود و شما عزیزانی که دست

ببینید همه جای دنیا این موارد اتفاق می‌افتد اما آنها دستور العمل‌های مشخصی دارند. فرق بین قصور و عارضه مشخص است. این موارد را کارشناس باید تشخیص دهد. هر کسی نمی‌تواند اظهار نظر کند و باید و در روزنامه‌های تیتیر بزند که در فلان شهرستان دست کودک هنگام زایمان شکسته است. بله این اتفاق می‌افتد که هنگام زایمان چنین حادثه‌ای رخ بدهد.قصور زمانی‌است که پزشک اقدامی نکند.

سپید: **اگر تشخیص نادرست باشد از نظر شما قصور است؟**

تشخیص نادرست هنگامی است که ما دانشمان و امکانات تشخیصی مان کامل نباشد.تشخیص نادرست ناشی از این است که اول ما آموزش کم دیدیم یعنی من پزشک آموزشم غلط بوده است.

سپید: **پس این برمی‌گردد به جامعه پزشکی؟**

بله برمی‌گردد به جامعه پزشکی اما چه کسی من را آموزش داده است؟ اگر شما در دانشکده‌های کوچک در شهری دورافتاده تحصیل کنید با کسی که در دانشگاه تهران یا شهید بهشتی آموزش دیده باشد یکسان هستید؟پس این‌برمی‌گرددبه‌اشکال‌ازسیستم آموزش عالی ما.مانبایددر یک‌شهرستان کوچک‌اینتقدارتشجوی

دولت که تمام این روند دولتی باشد وبخش تأمین اجتماعی و دولتی بتواند انجام دهد.

سپید: **آمارى از این ۲۲۰ پیوند دارید که چند پیوند موفق و چند پیوند ناموفق بوده است؟**

این افراد در ابتدا برای ماه‌ها حالشان خوب است اما به تدریج و به مرور زمان و بر اثر گذشت عمر عوارض گوناگون و عجیب و غریبی پیدا می‌کنند. مثل عفونت‌ها چون سیستم ایمنی آنها را عوض می‌کنیم دچارمشکل می‌شوند.سرطان‌ها وپیدایش سرطان غدد لنفاوی و لوسمی و…

سپید: **با توجه به عوارضی که گفتید چه اصراری به انجام پیوند است ؟**

به طور متوسط حدود ۵۰ درصد پیوندهای پس از چندسال فوت می‌شوند. پیوند به معنای تعویض قطعه یا باطری ماشین نیست. پیوند زمانی انجام می‌شود که دیگر راهی برای درمان وجود ندارد. در واقع پیوند آخرین راه علاج است. برخی از افراد متأسفانه رجوع می‌کنند و بر این باور غلط هستند که آقای دکتر اگر می‌شود این عضو را پیوند بزیند! پیوند مشکلات خودش را دارد و برای هرکسی قابل انجام نیست.

سپید: **شما می‌دانید چند جراح هستند که مانند شما عمل پیوند انجام می‌دهند؟**

تمام دانشگاه‌های بزرگ کشور در حال حاضر عمل پیوند را انجام می‌دهند.

سپید: **ممکن است بیماری پیش شما بیاید وشما بخاطر مسائل مالی عمل غیر ضروری پیوند برای او انجام دهید؟**

به قلم هستیید باید روی این مسائل کار کنید و آنها را منعکس

کنید که در جامعه ما انعکاس داشته با شد. رفتارهای ما نسبت

به گذشته بسیار متفاوت شده است.خود شما شاهد هستیید که جامعه ما با ده سال پیش چه قدر فرق کرده است. زمانی که من کار حرفه‌ای خودم را شروع کردم اوضاع خیلی با امروز متفاوت بود و متأسفانه روابط ما رو به سرازیری می‌رود.

سپید: **شما چند سال پیش اولین عمل پیوند را انجام دادید؟**

بیست و سه سال پیش، سال ۷۲

سپید: **تا کنون چند پیوند انجام داده‌اید؟**

ما در بیمارستان یک تیم هستیم که عمل پیوند را انجام می‌دهیم اوایل خودم بودم اما اکنون به کمک این تیم عمل‌ها را انجام می‌دهیم که در مجموع ۲۲۰ عمل پیوند انجام شده است البته فقط در بیمارستان شریعتی.

سپید: **در کارنامه کاری تان چند عمل پیوند انجام داده‌اید؟ آیا در جای دیگر هم این عمل انجام شده است ؟**

نه . عمل پیوند فقط در دانشگاه انجام می‌شود مجوزهای انجام پیوند فقط مربوط به دانشگاه‌های علوم پزشکی است و همه جا اجازه انجام این عمل را ندارند و در بخش‌های خصوصی امکان پذیر نیست. مسئله فقط این نیست که ما به لحاظ تکنیکی قادر به انجام این کار هستیم بلکه عضو باید دراختیار شما قرار بگیرد، عضو در اختیار همه جا قرار نمی‌گیرد. پیوندهو عضو باید در جایی انجام شود که هم از نظر علمی و هم از نظر اقتصادی و بضاعت فرد متقاضی ممکن باشد و هزینه‌ها نباید برای مریض بالا باشد

این کارها باید در دانشگاه‌ها انجام شود و زیر نظر دانشگاه و

بخش های کتب و مقالات علمی و پایان نامه ها قرار دارد.

دکتر ماندگار از ابتدای تأسیس بخش جراحی قلب بیمارستان دکتر شریعتی به عنوان رئیس بخش به خدمت بیماراران پرداخته است و همچنین از سال ۲۰۰۰م مشاور فرهنگستان علوم پزشکی و از سال ۱۹۹۰م مشاور سازمان پزشکی قانونی و سازمان نظام پزشکی جمهوری اسلامی ایران است.
دکتر محمد حسین ماندگار از سال ۲۰۰۲م عضو ثابت و رسمی جراحان قفسه سینه امریکا و از سال ۲۰۰۱م عضو رسمی و ثابت جامعه جراحان قلب و قفسه سینه اروپا و از سال ۲۰۰۰م عضو دائمی انجمن جراحان قلب و قفسه سینه حوزه مدیترانه است.

وی از اعضای موسس و هیات مدیره جامعه جراحان قلب ایران بوده و همچنین از اعضای جامعه جراحان و انجمن آترواسکلروز ایران می باشد.

دکتر ماندگار دوره جراحی پیوند قلب خود را در سال ۱۹۸۸م در بیمارستان CHUV در لوزون ، در سال ۱۹۹۰م در پاریس ، در سال ۱۹۹۱م در لندن و در نهایت در سال ۱۹۹۲م در وین گذراند و
محاصل تمامی تجربیات خود را در طی این سالها در تأسیس موسسه پیوند قلب و ریه بیمارستان دکتر شریعتی بکار برد و نهایتاً" در تابستان ۱۹۹۳م اولین پیوند موفقیت آمیز قلب در ایران را بروی پسری